

Een dierbare herinnering aan

Wilhelmien Penterman – Salemink

Geboren in Arnhem op 28 augustus 1926

Overleden op 10 december 2017 in Hof van Flierbeek
te Lichtenvoorde

Ter ruste gelegd op 14 december
op de RK Begraafplaats te Lichtenvoorde

Moeder werd op 28 augustus 1926 geboren in een gezin van 9 kinderen. Het gezin bestond uit 5 zoons en 4 dochters, moeder was de vierde in de rij. Ze groeide op in De Geitenkamp in Arnhem en volgde hier de lagere school, daarna ging ze naar de huishoudschool. Op 17-jarige leeftijd ging moeder als kindermisje aan de slag bij een welgesteld gezin op de Paasberg in Arnhem. In 1944, het laatste jaar voor de bevrijding, werd moeder op haar 18^e levensjaar geëvacueerd naar Lichtenvoorde. Door de vele bombardementen was het niet veilig meer om in Arnhem te blijven en op advies van haar moeder, is ze de Rijn overgetrokken richting Achterhoek. Ze kreeg toen onderdak bij de familie Weikamp. Later heeft ze ook nog bij tante Leis gewoond, de zus van vader, waar ze ook een tijdje voor de kinderen zorgde. Via deze weg leerde ze vader kennen en kregen ze verkering. In de beginjaren heeft moeder gewerkt bij schoenenfabriek Pillen waar ze haar vriendin, voor ons tante Lansink, heeft leren kennen. Tot op de dag van vandaag zijn ze altijd vriendinnen gebleven. Voor vader en moeder was hun relatie best moeilijk, vader werd in de stad toch wel gezien als "de boerenpummel", terwijl moeder werd gezien als "de stadse deerne" in de achterhoek. Maar hun relatie was hier tegen bestand en op 25 mei 1948 zijn vader en moeder getrouwd. Na 9 maand en een dag werd Joke geboren, in het Brook, bij Hanne Verboom, waar ze hun intrek hadden genomen. Op dit adres is ook Willie geboren. Door ruimtegebrek verhuisden vader en moeder naar de Dr. Ariënsstraat, waar Trees, Manieke, Rene en Marcel werden geboren. Het was best een groot gezin in een relatief klein huis. Een badkamer was er niet, er werd nog gewassen in een teil. We waren een gewoon arbeidersgezin en hadden het niet breed, we hadden een moestuin waar aardappelen en groente werden verbouwd. Moeder deed het huishouden en daarnaast zorgde ze natuurlijk voor de kinderen. Ook maakte ze zelf kleding zowel voor haarzelf als voor de kinderen, maar ook voor neefjes en nichtjes werden er kleertjes gemaakt. Daarnaast verdiende ze extra geld door bril-tuitjes te naaien voor Hulshof lederfabriek. Later zijn we verhuisd naar de Kardinaal de Jongstraat, een ruimere woning met badkamer, beter geschikt voor een gezin met opgroeiende kinderen. Toen alle kinderen de deur uit waren verhuisden vader en

moeder naar de Ludgerstraat, waar ze veel tijd kregen voor hun hobby's. Ze gingen vaak samen fietsen in de regio, 't Woold, de Bombekke en het kerkepad in Zieuwent waren favoriete bestemmingen. Na afloop samen een ijsje eten was een vast onderdeel. Ook Jeu de boules hebben ze jarenlang samen gespeeld. Zingen deed onze moeder ook graag, ze kenden alle teksten, ze had niet het talent maar wel het enthousiasme. Ze zong altijd hard en niet zuiver. Het was niet The Voice, voor haar zou geen stoel worden omgedraaid, maar ze had er altijd veel plezier in. Samen met vader heeft ze nog jaren in een ouderenkoor gezongen onder leiding van Ben Engel. Toen ze wat slechter ter been werden, verhuisden ze naar een aanleunwoning aan de Nieuwe Maat. Hier hebben ze veel plezier beleefd met televisie kijken, vader keek voornamelijk sport en moeder zat in haar "eigen TV-kamertje" te genieten van de soaps en romantische films zoals Sissi en The Sound of Music. Moeder was een mentaal sterke vrouw die alles voor haar gezin over had, ze hield van haar kinderen en had moeite om ze los te laten, ze hield van de gezelligheid, het liefst alle kinderen en kleinkinderen bij elkaar en om haar heen. We kunnen het grootste deel van haar leven het beste weergeven met het volgende gedicht:

Ik heb een vrouw gekend Oh, wat was zij sterk Altijd was zij bezig Altijd aan het werk	Ik heb een vrouw gekend Die vol met liefde zat En ondanks al haar zorgen Haar kinderen nooit vergat
---	--

Haar familie was haar leven En al stond zij dan alleen Of was het soms heel moeilijk Zij sloeg zich er doorheen	Van haar kleinkinderen Genoot ze met volle teugen Haar liefde en zorgzaamheid Zal ons altijd blijven heugen
--	--

Ik heb een vrouw gekend
Die ik nooit meer zal vergeten
Hoe dat dan toch wel kan?

Het was mijn moeder, moet je weten...

Maar nadat moeder een herseninfarct had gehad, werd ze vergeetachtig en ging haar geheugen erg achteruit. Toen vader, met hulp van de kinderen en intensieve thuiszorg, niet meer voor moeder kon zorgen, zijn ze beiden verhuisd naar "Hof van Flierbeek", waar ze liefdevol zijn ontvangen en verzorgd.

Voor vader was het van korte duur, maar moeder heeft hier 3,5 jaar gewoond en was hier goed op haar plek. Moeders geheugen nam steeds verder af, we hadden eigenlijk al van ons moeder afscheid genomen zoals ze was, de herkenning werd steeds minder, de ene keer was je haar broer, de ander keer haar vader, maar je was blij met haar glimlach, zodat je wist dat wij vertrouwd waren. Ik kan het niet beter weergeven als het volgende gedicht:

Ik kom binnen,
En zie dat je mij herkent.
Mijn naam is onvindbaar,
Niet belangrijk op dit moment.
Je blijde glimlach die verschijnt.
Je broze gezicht in tweeën splijt.
Dat is wat je op dit moment voelt.
En ik weet: die mooie lach,
Die is dit keer voor mij bedoeld.

De laatste weken ging moeder snel achteruit, het eindstadium dementie begon zijn tol te eisen. De organen lieten haar in de steek, maar na een onrustige nacht is moeder in het bijzijn van twee kinderen, op zondagmorgen, rustig ingeslapen. Het is goed zo.

Als leven niet meer leefbaar is, woorden en kleuren vervagen
Heb je er vrede mee als daar het einde is en blijven de mooie herinneringen, die het verdriet helpen dragen

Moeder, rust zacht.

Wij danken u voor uw medeleven,
familie Penterman